

ISÄN VAHVUUKSIEN NOSTAMINEN ESIIN VANHEMPI-LAPSI -TERAPIASSA.

Jukka Mäkelä

lastenpsykiatri, Theraplay-terapeutti, lasten psykoterapeutti
erityisasiantuntija, Lasten, nuorten ja perheiden palvelut -yksikkö, Thl

LAPSEN JA ISÄN KIINTYMYSSUHDE

- Pitkä matka reuna-alueelta aivan keskiöön
  - aluksia nähtiin vain äidin ja lapsen kiintymyssuhteen mahdollistajana
- Tutkimus on avannut isäsuhteen merkitystä
  - uteliaisuuden ja tutkimisen erityinen tuki
  - vaikutus pitkälle tulevaisuuteen
    - isän sensitiivisyys leikissä tasapainoisen nuoren aikuisuuden vahvin ennuste (Grossman & Kel al Soc Dev 2002)
  - myös kielteinen vaikutus on erillään äidistä
    - isän masennus yhtä haitallinen lapselle

BIOLOGINEN ERILAISUUS

- Vauvat valitsevat isän leikkitoveriksi
- Isien erilainen rytmi (Feldman ,InfMentHealthJ 2003)
  - nopea nousu, äkillisempi lopetus
  - usein poikien rytmiin sovittuva
  - isät näyttävät ymmärtävän toisia lapsia paremmin kuin äidit
  - keskustelu kehollisempaa
- Temperamenttinen eriparisuus riskinä
  - yksinhuoltajilla erityinen vaara

YLEISKUVA ISIEN OSALLISTUMISESTA

- Vaihtelee erityisen paljon
  - isät on helppo sitouttaa ja helppo vieraannuttaa
  - osallistuminen vauvan hoitoon tukee isyyttä
- Yhtä suuri kyky hyvään vanhemmuuteen kuin äideillä
  - isyyden ja äitiyden oma luonne ratkaisee
  - hyväksyvä osallistuminen ja vastaaminen ratkaisevat
- Isien osallisuus tukee lapsen
  - älyllistä ja sosiaalista kehitystä
  - tunnetaitojen kehitystä
  - itsetunnon vahvistumista omana erityisenä itsenään

MIEHISEN PERINTEEN PAINOLASTI

- Poissaolevuus
  - kasvuolojen ankaruus
  - sodat: tuhoutuneet isät ja sotalapset
- Väkivaltaisuus
  - biologinen taipumus
  - ankara, väkivaltainen kasvatus
- Välttelevä kiintymismalli
  - poikien vaikeampi luottaa hellyyteen ja läheisyyteen
  - kiintymistarpeiden torjunta
    - vaikeus korjata myöhemmissä suhteissa
- Alkoholin houkutus

ISIEN OMINAISUUKSIA LASTEN KANSSA

- Vahvuus ja turvallisuus
  - lauman johtajana oleminen
- Maanläheisyys ja toiminnallisuus
  - asiat yksinkertaisia ja ymmärrettäviä
  - yhdessä tekeminen riemastuttaa
- Kilpailullisuus ja leikillisuus
  - aito paneutuminen yhteiseen tilanteeseen
  - oma halu pitää hauskaa
- Samat piirteet kuvataan usein kielteisin termein
  - jurous, konkreettisuus, lapsellisuus

UTELIAISUUS, HALLINTA, ITSETUNTO

- Uteliaisuus - tutkiminen
  - tuen vai lamaavan vaatimuksen kokemus
- Vastus
  - voiman vai nolouden tunne
- Ihailu
  - omana subjektinaan vai objektina
  - viettelevyys
  - erityisenä oleminen tyttönä tai poikana

TYÖ VANHEMPIEN KANSSA

- Kaiken lasten kehitystä tukevan toiminnan ehto ja mahdollisuus
- Perinteen painolasteja
  - Syyllistäminen
    - lastenpsykiatriassa ja kehityspsykologiassa
    - yleisessä mielipiteessä
    - päivähoitossa
    - koulumaailmassa
  - Ymmärtäminen
    - psykiatriassa ja päihdetyössä
    - lastensuojelussa

VALMIUS KUULLA VANHEMPIEN OMA ÄÄNI

- Kukin meistä tuo omat, sisäiset mahdollisuudet
  - todellisuuden hahmottamiseen
  - ymmärtämiseen
  - ja käsittelyyn
- Ihmisyhteisön voima on moninaisuudessa
- Jaetun vanhemmuuden oletus
  - on inhimillistä odottaa saavansa tukea
  - lapsi vaarassa tulla hylätyksi jos vanhemmat kokevat jäävänsä ilman tukea
- Isien ääni on usein tekemisen, ratkaisujen ja sitoutuneisuuden ääni
  - miten voin vaikuttaa

TYÖ ISIEN KANSSA: KUNNIOITUS

- Isät vieraalla maaperällä
  - lasten hoidon maailma – vs. leikin, opettamisen tai kurinpidon
    - useimmilla ei ole omaa koettua, sisäistä mallia
  - puhumisen – erityisesti tunteista puhumisen maailma
  - psyykkisen todellisuuden ja haavoittuneisuuden maailma
    - psykojargon
  - naisten keskinäinen maailma
- Muistuttaa kohtaamaan jokaisen kuin vieraan kulttuurin edustajan
  - aktiivinen kunnioitus: arvon osoittaminen

KIINNOSTUNUT KUULEMINEN

- Aloitteellinen utelias lähestyminen
- "Mikä on Sinun näkemyksesi?"
  - vain isä itse voi tämän kertoa
  - tarvitsee kuulijan
- Ennalta tietämisen asenne myrkyttää yhteistyösuhteen
  - auttajien ammattitauti
- Kuulluksi tuleminen vähentää stressiä
  - idulla oleva kasvaa ja vahvistuu

MYÖTÄTUNTO

- Toisen ihmisen oman kokemuksen, tunteiden ja ymmärryksen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Sanattoman viestinnän kuunteleminen
  - autonominen tila: miten aktivoida sosiaalisen yhteyden järjestelmä
  - peilitoiminnot aktiiviseen käyttöön
- Oman ymmärryksen välittäminen
  - vahva jäsentävä viestintä
  - kerro, miten voidaan toimia: mitä isä voi tehdä

KÄYTÄNNÖSSÄ

- Kysy yksinkertaisesti – ja kysy lisää
- Pysy käytännöllisenä
  - "mitä teet lapsesi kanssa"; "mitä teet, kun"; "mitä ajattelet", "mitä voisit tehdä", "kuka voisi tässä auttaa"
- Sano, mitä itsellesi tulee mieleen
  - käytännölliset vinkit
- Pidä mielessä aivojen toiminta
  - ota hallintaa kehoaivot, tunneaivot, mieliaivot
- Ota videoanalyysi avuksi varhain
  - isä saa tehtävän, saa näyttää osaamisensa, voidaan puhua siitä, mitä nähdään, työntekijä laittaa itsensä alttiiksi

TERAPIATILASSA

- Huomaa isä joka tilanteessa
- Käytä ja kommentoi isän ulottuvuutta, voimaa ja turvallisuutta
- Anna tilaa riehakkaalle ilolle
- Kilpailut vetävät isiä usein mukaansa
- Anna rohkaisua ja rentouta sopivissa annoksissa
- Pidä isän äly mukana